

Studiegids

2025 – 2026

Postacademische ambtsopleiding

INHOUD

Voorwoord	1
Het Arminius Instituut	2
Studieprogramma	4
2.1 Bezielde religieus leiderschap	5
2.2 Liturgie en Ritueel	7
2.3 Homiletiek	10
2.4 Filosofische teksten over het heilige	12
2.5 Remonstrantica	14
2.6 Ecclesiologie	16
2.7 Bijbelse theologie	19
2.8 Pastoraat en diaconaat	22
2.9 Stage	24
2.10 Bijbel basis: extracurriculair	25
Toelatings- en onderwijsregeling	27

Voorwoord

De Duitse filosoof Hannah Arendt omschreef onderwijs als “het punt waarop we besluiten dat we de wereld dermate liefhebben dat we onze verantwoordelijkheid ervoor aanvaarden”. Voor ons is deze uitspraak een reminder van waar onderwijs om moet gaan: een betrokkenheid bij de wereld die je kunt omschrijven als liefhebben en je verantwoordelijkheid durven nemen. Als Arminius Instituut, het onderzoeks- en opleidingscentrum van de Remonstranten, willen wij deze visie op onderwijs laten doorklinkt in de wijze waarop wij onze postacademische ambtsopleiding vormgeven.

De postacademische ambtsopleiding leidt theologische professionals op tot remonstrantse predikanten en geestelijk verzorgers en richt zich op die aspecten die tot de kern van hun professie gerekend kunnen worden: kennis van liturgie en ritueel, van pastorale en diaconale zorg, van geloofsvoorstellingen en geloofspraktijken, van verhalen creëren en verhalen verbinden, van kerk en religieuze gemeenschappen. In al deze deelaspecten van de theologische professie wordt gezocht naar onze persoonlijke betrokkenheid bij de wereld en onze persoonlijke verantwoordelijkheid in die wereld. De grote wereld zoals die zich vandaag aandient, met al haar uitdagingen en vraagstukken, haar onzekere toekomst, en haar gelijktijdigheid van leed en schoonheid die zich dagelijks aandient. En de wereld van de kerk, in al haar diversiteit, veelkleurigheid en veelvormigheid.

Rosaliene Israël, rector

Johan Roeland, universitair hoofddocent

Bert Dicou, docent

Elza Kuyk, docent

Aafje van den Boogert, coördinator

Froukje Pitstra, docent

Maarten van der Bijl, docent

Maart 2025

Het Arminius Instituut

Het Arminius Instituut is het wetenschappelijke centrum voor remonstrants theologiseren en staat voor een open, vrijzinnige en kritische benadering van geloof en theologie. Het instituut biedt ruimte voor theologische reflectie die geworteld is in de remonstrantse traditie, maar altijd in dialoog is met actuele maatschappelijke en academische ontwikkelingen. Met een onderzoekende en verbindende houding richt het zich op vragen uit de academische theologie, de kerk en de samenleving. Een van de belangrijkste taken van het Arminius Instituut is de opleiding van aanstaande remonstrantse predikanten en geestelijk verzorgers.

De opleiding tot remonstrants predikant en geestelijk verzorger bestaat uit twee delen: de masterspecialisatie Spiritual Care, aangeboden door de Vrije Universiteit binnen de master Theology and Religious Studies (60 ECTS). Na de masterspecialisatie volgt de student de postacademische ambtsopleiding (60 ECTS), die studenten voorbereidt op het remonstrants proponentsschap. De postacademische ambtsopleiding wordt verzorgd door het Arminius Instituut. Deze studiegids richt zich specifiek op de postacademische ambtsopleiding.

De postacademische biedt een dynamische leeromgeving waarin kennisoverdracht, reflectie en dialoog samenkomen. Studenten ontwikkelen zowel theologische als professionele bekwaamheid, met het besef dat leren een levenslang proces is.

Afgestudeerden vinden vaak werk als remonstrants predikant in een kerkelijke gemeente of remonstrants geestelijk verzorger in diverse instellingen. Daarnaast groeit de interesse in theologische professionals die buiten de traditionele kerkelijke setting opereren. Voor velen die al werkzaam zijn in de geestelijke verzorging, vormt deze opleiding de weg naar een kerkelijke zending als remonstrants geestelijk verzorger.

Met deze studiegids bieden we een gedetailleerd overzicht van de programma-onderdelen van de opleiding. De meeste cursussen zijn ook toegankelijk voor contractstudenten.

Staf van het Arminius instituut

Rector Rosaliene Israël

Universitair hoofddocent
Johan Roeland

Docent Elza Kuyk

Docent Bert Dicou

Coördinator
Aafje van den Boogert

Docent Froukje Pitstra

Docent Maarten van der Bijl

Studieprogramma

Het postacademische programma van het Arminius Instituut omvat 60 ECTS en wordt in deeltijd gevolgd. De opleiding duurt twee jaar en is opgedeeld in vijf periodes per jaar: september-oktober, november-december, januari-februari, maart-april en mei-juni. Colleges zijn altijd op vrijdag.

Tijdens de opleiding volg je een gevarieerd aanbod van modules. Een deel van deze modules volg je in het eerste jaar, deze worden elk jaar aangeboden. Ook zijn er een aantal modules die eens per twee jaar worden gegeven en die door eerste- en tweedejaars studenten gezamenlijk worden gevolgd. In het tweede jaar volg je een stage bij een remonstrantse gemeente, waarbij je praktische kennis en vaardigheden opdoet.

Een overzicht van de modules van de postacademische ambtsopleiding:

- Begeleidingsmodule: Bezield religieus leiderschap (gehele opleiding)
- Liturgie en Ritueel: Verbindingen over tijd en plaats (elk jaar, eerstejaars)
- Homiletiek: De kunst van het verbeeldend spreken (elk jaar, eerstejaars)
- Filosofische teksten over het Heilige: Denken over God na de dood van God (elk jaar, eerstejaars)
- Remonstrantica: Op zoek naar het eigene van de Remonstranten (25/26, gezamenlijk)
- Ecclesiologie: Religieuze gemeenschappen in een post-seculiere samenleving (25/26, gezamenlijk)
- Bijbelse theologie: Verbindende verhalen (26/27, gezamenlijk)
- Pastoraat en diaconaat: Omzien naar elkaar in vrijzinnig perspectief (26/27, gezamenlijk)
- Stage (elk jaar, tweedejaars)
- Bijbel basis: Extracurriculair

Blokkenschema studieprogramma 2025 - 2026

*Studenten die hun studie voor 25/26 begonnen, volgen de module Eindessay in P5 van het tweede jaar i.p.v. de begeleidingsmodule

1. Beziëld religieus leiderschap: Persoonlijk-professionele ambts- en beroepsvorming

De module Beziëld religieus leiderschap is een tweejarige begeleidingsmodule (lintmodule), die doorloopt gedurende de gehele opleiding, gericht op de persoonlijke-professionele ambts- en beroepsvorming van de student, de ontwikkeling van diens visie op het ambt, op de Remonstranten en op de eigen (toekomstige) leidende rol (professioneel leiderschap) hierin. In de opleiding bereiden studenten zich voor op het predikantschap binnen de Remonstranten, op een positie als geestelijk verzorger met zending vanuit de Remonstranten, of de nog te ontwikkelen positie van remonstrantse stadsprekikant. Een aantal studenten zal de opleiding (of een aantal modules) volgen vanuit interesse, maar (nog) zonder de ambitie of roeping tot het predikantsambt of de geestelijke zorg. Zij kunnen de begeleidingsmodule benutten als verkenning van die interesse en de wijze waarop deze zich gedurende het studietraject ontwikkelt. Voorafgaand (en gedurende) de module ontwikkelt de student (in samenspraak met de begeleidend docent) een aantal persoonlijke leervragen en -doelen m.b.t. persoonlijkheid, persoonlijke kwaliteiten en door student ervaren leerpunten. Deze persoonlijke leervragen en -doelen zijn belangrijk voor de groei van de student als theologische professional. Naast de persoonlijke leerdoelen zijn er ook een aantal overkoepelende leerdoelen waarmee de student aan de slag gaat.

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. is de student in staat te reflecteren op de eigen religieuze/spirituele biografie en identiteit,
2. kan de student een eigen theologische positie formuleren en in gesprek brengen met de eigen religieuze/spirituele identiteit,
3. kan student reflecteren op de eigen kwaliteiten en beperkingen en weet deze constructief in te zetten op/in de remonstrantse praktijk,
4. ontwikkelt de student een eigen visie op zijn/haar persoonlijk-professioneel (toekomstig) leiderschap binnen en buiten de (gemeenschappen van de) Remonstranten en kan daarbij zowel de eigen kwaliteiten als de eigen valkuilen benoemen en persoonlijke als gemeenschappelijke grenzen zien,
5. ontwikkelt de student een eigen visie op de toekomst van (remonstrants) kerk-zijn vandaag de dag.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

De begeleidingsmodule begint na het toelatingsgesprek met de curatoren en loopt door tot en met het eindessay. De student krijgt een begeleider toegewezen en heeft gedurende het traject een aantal gesprekken met deze begeleider. Daarnaast neemt de student – samen met de andere jaargenoten - deel aan de cohortbijeenkomsten en de studiereis.

Gedurende het gehele studietraject (beide jaren) wordt gewerkt aan een portfolio. Deze vormt in het tweede studiejaar de basis van waaruit het eindessay wordt geschreven.

Toetsing

Portfolio en eindessay.

Periode Gedurende gehele opleiding. Deze module gaat van start met de lichter studenten van collegejaar 2025- 2026.

Docent dr. F. Pitstra & dr. J.H. Roeland

Studiepunten De totale omvang van de module (begeleiding + essay) bedraagt 6 ECTS.

2. Liturgie en Ritueel: Verbindingen over tijd en plaats

In deze module wordt gereflecteerd op de betekenis van liturgie in de breedte van een breed oecumenisch liturgisch spectrum, toegespitst op de liturgische praktijk in remonstrantse – en samenwerkingsgemeenten en in instellingswerk. Het voorbereiden en uitvoeren van liturgische handelingen vergt kennis van de achterliggende tradities en van diverse (ook ongeschreven) regels. De studenten verkennen als ontwerper en uitvoerders van rituelen het liturgisch en ritueel ‘repertoire’ van hun biografie. Deze brengen we in verband met de vrijzinnige liturgische traditie(s) en betrekken daarbij de actuele ontwikkelingen uit het veld van de rituele en liturgische studies. Het bewust gebruik maken van muziek, stilte en ruimte krijgt expliciet aandacht, omdat dit bij uitstek mediërend werkt en bepaalt hoe liturgie als rituele handeling kan worden uitgevoerd.

We bestuderen praktijkvoorbeelden rond een of meer bijzondere levensgebeurtenissen (doop, huwelijk, scheiding, uitvaart), bijzondere momenten in het kerkelijk jaar (christelijke feestdagen, avondmaal) en vieringen in specifieke contexten. Liturgie krijgt aandacht als ontwerp, waarbij de locatie, materialiteit en specifieke gemeenschap wordt betrokken. Liturgie wordt benaderd als fysiek ritueel.

Deelnemers nemen hun eventuele beroepservaring mee, bijvoorbeeld die van geestelijk verzorger of voorganger in een ander kerkgenootschap. De module is daarom ook geschikt om als contractstudent te volgen. Deze module bereidt voor op de stage of loopt daaraan parallel. In de colleges richten we ons op het specifieke van vrijzinnig vieren en op de eigen liturgische beroepshouding en rolopvatting.

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. heeft de student inzicht in de betekenis van liturgie als verbinding met het Heilige, zoals dit onder andere in de liturgie tot uitdrukking wordt gebracht,
2. heeft de student door het oefenen met de liturgische opbouw van kerkdiensten aan de hand van voorbeelden uit diverse tradities uit de christelijke oecumene, inzicht en vaardigheden in vrijzinnig vieren,
3. kan de student motiveren welke keuzes hij of zij maakt in de uitvoering van werkopdrachten waarin het gebruik van diverse primaire bronnen centraal staat,
4. heeft de student basisvaardigheid voor het ontwerpen van een liturgische bijeenkomsten in een vrijzinnige context, incl. de eventuele specifieke rituelen behorende bij avondmaal, doop en specifieke levensgebeurtenissen,
5. heeft de student de eigen kennis en vaardigheden in het uitvoeren van een ritueel in de context van een zorginstelling of ander werkveld, vergroot,
6. heeft de student inzicht in de eigen rol als voorganger in de liturgie en over de verhouding met anderen die een rol spelen in de liturgie, zoals de organist, de lector en anderen.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Hoor-/werkcollege met voorbereidingsopdrachten, het bestuderen van literatuur, minicolleges door studenten en oefenen met liturgisch materiaal, o.a. via online beschikbare kerkdiensten. Een van de leeractiviteiten is het verzorgen van minicolleges door studenten.

Toetsing

Tussentijdse toetsing: diverse voorbereidings- en verwerkingsopdrachten gekoppeld aan de colleges. Deelname aan alle colleges en een voldoende uitvoering van de voorbereidingsopdrachten zijn noodzakelijk voor deelname aan de eindtoetsing. Wie door absentie verhinderd is een of meer opdrachten uit te voeren, krijgt een vervangende opdracht. De uitvoering van voorbereidingsopdrachten wordt separaat beoordeeld en telt voor 40% mee voor het eindcijfer.

De eindtoets bestaat uit een schriftelijk werkstuk met zes aangegeven deelopdrachten, met literatuuropgave en eventuele bijlagen waarin de eventueel uitgeschreven teksten van anderen zijn opgenomen. Een van de opdrachten betreft een uitwerking van een kerkdienst bij het remonstrantse jaarthema.

Periode September - december 2025

Docent dr. E. Kuyk

Studiepunten 6 ECTS

Literatuur

Verplichte literatuur

Bert Dicou, Claartje Kruijff, Joost Röselaers (red.), *Ons leven vieren. Remonstranten en anderen over liturgie*, met een ruime keus aan teksten en voorbeelden uit de praktijk, Utrecht: KokBoekencentrum, 2019, 1-139.

Bettine Siertsema, *De talen van het liedboek*, in: Gerard Rouwhorst en Petra Versnel-Mergaerts (red), *Taal waarin wij God verstaan. Over taal en vertaling van Schrift en traditie in de liturgie*. Meander 15, Berne Media, 2015, 89-104.

Elza Kuyk, *De Geertekerk in Utrecht: ruimte voor muziek en spel*, in: *Tussen erfgoed en eredienst. Meervoudig gebruik van vier monumentale stadskerken*. Amsterdam University Press, 2003, 46-85.

Erica Meijers, *Spirituele dimensies van een ruimte – een buurtcantate in Amsterdam en in Bethel*, in: Willem van der Meiden en Derk Stegeman, *Dat wonderlijke kerkasiel. De non-stop viering in de Haagse Bethelkapel*. Middelburg: Skandalon, 2020., 56-64.

Klaas Douwes, *Gebed na het gebed*. In: Rick Benjamins, Jan Offringa, Wouter Slob (red), *Liberaal christendom. Ervaren, doen, denken*. Vught: Skandalon, 2016, 133-138.

Lydia Vroegindeweij, *Vind het geschikte lied!* (ongeveer 2017; beschikbaar via Canvas en via deze link: <https://www.handelingen.com/index.php/artikelen/233-vind-het-geschikte-lied-lydia-vroegindeweij>)

Marius van Leeuwen, “ ‘De Heer roept ons allen’ Over viering en beleving van de maaltijd”, in: Bert Dicou en Johan Goud (red.), Een mens – vol van Geest. Jezus in woord en beeld, Zoetermeer: Meinema, 2008, 139-147.

Marius van Leeuwen, Een weg in tijd en ruimte. In: Paul Oskamp en Niek Schuman (red.), De weg van de liturgie. Tradities, achtergronden, praktijk, Zoetermeer: Meinema, 1998, 53-66.

Paul Oskamp, Kerkelijke uitvaart. In: Paul Oskamp en Niek Schuman (red.), De weg van de liturgie. Tradities, achtergronden, praktijk, Zoetermeer: Meinema, 1998, 336-348.

Yvonne Hiemstra, Omstreden maaltijd. Debatten over de kerkelijk-liturgische maaltijd in de Nederlandse vrijzinnigheid. Hilversum: Verloren, 2022, 9-21.

Liturgisch materiaal

Bert Dicou, Claartje Kruijff, Joost Röselaers, red., Ons leven vieren. Remonstranten en anderen over liturgie, met een ruime keus aan teksten en voorbeelden uit de praktijk, Utrecht: KokBoekencentrum, 2019, 143-259

Dienstboek. Een proeve, Zoetermeer: Boekencentrum 1998 (twee delen)

Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk (2013)

Zangen van zoeken en zien. Oecumenische liedbundel. Utrecht: uitgeverij Kok, 2015.

Aanbevolen literatuur

Armand Léon van Ommen, The Sacramental Nature of Peacemaking Rituals: A Case for a Sacramental Spirituality of Reconciliation, in: International Journal for the Study of the Christian Church, 18(1), 16–30. <https://doi.org/10.1080/1474225X.2018.1463490>

Bryony Davis, The Sacrament of Confessions and Reconciliation: Reflections Growing Out of a Prison Chaplaincy Context, in: Phil Potter, Ian Mobsby, eds., Doorways to the Sacred. Developing Sacramentality in Fresh Expressions of Church, Norwich: Canterbury Press, 2017

Christiane Berkvens-Stevelink, Vrije rituelen. Vorm geven aan het leven. Zoetermeer: Meinema, 2007.
Gerard Lukken. Rituelen in overvloed. Een kritische bezinning op de plaats en de gestalte van het christelijk ritueel in onze cultuur. Gooi en Sticht Baarn, 1999.

Jacqueline van Meurs, Werken met rituelen in de geestelijke verzorging. De ‘functiedriehoek’ als instrument om te werken aan rituele competenties. In: Tijdschrift Geestelijke Verzorging jaargang 12, nr. 52, 34-39.

Marcel Barnard en Paul Post, Ritueel bestek. Antropologische kernwoorden van de liturgie, Zoetermeer: Meinema, 2001.

Let op: het betreft hier een voorlopige literatuurlijst die voorafgaand aan de start van de cursus nog aangepast kan worden. Kijk voor de actuele literatuurlijst in de leeromgeving op Canvas.

3. Homiletiek en voordracht: De kunst van het verbeeldend spreken

Een van de taken van de predikant is spreken over de geloofsbronnen om daarmee de toegang tot het heilige te ontsluiten. Als dat gebeurt in een viering (een preek), valt het in het vakgebied van de homiletiek.

De module bestaat uit negen colleges waarin voordrachtstraining en homiletiek worden afgewisseld. Er zijn vier sessies waarin de voordracht centraal staat en vijf homiletische sessies, waarvan de eerste in de reeks meer theoretisch en de laatste meer praktisch zijn ingericht. Bij een aantal bijeenkomsten zijn beide docenten aanwezig, zodat beide terreinen aandacht zullen krijgen.

De specifieke benadering van de preek in deze module is die van het 'verbeeldend spreken' (Bruce 2015, en vgl. Oskamp/Geel 1999). We bespreken en oefenen deze benadering tegen de achtergrond van de vier algemene leerlijnen van de opleiding (het heilige, het relationele/hermeneutische, vieren/verbinden, het present zijn in de wereld).

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. heeft de student kennis verworven over homiletiek en het gebruik van de preek als communicatiemiddel in de context van een viering en het leven van een geloofsgemeenschap,
2. kan de student bij het ontsluiten van de Bijbel als geloofsbron verbindingen leggen met diverse hedendaagse cultuurbronnen en actuele maatschappelijke thema's,
3. en is hij/zij in staat deze kennis en vaardigheid te benutten voor het maken van een preek voor een kerkdienst (incl. die bij een uitvaart, doop, huwelijk of andere viering),
4. kan de student werken met enkele prominente voordrachtstechnieken,
5. en is hij/zij in staat is een preek op overtuigende wijze voor te dragen.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

De module is opgezet als hoor/werkcollege. Verwacht wordt dat de studenten in principe alle bijeenkomsten bijwonen en de daarvoor verstrekte voorbereidingsopdrachten uitvoeren. Bij onverhoopte verhindering wordt een vervangende opdracht verstrekt. Het afgerond hebben van alle opdrachten is voorwaarde om de eindtoets te kunnen doen.

Toetsing

De eindtoetsing bestaat uit

- een paper met een theologische positiebepaling van de student als prediker
- en een werkopdracht rondom een zelf te schrijven preek.

N.B. de toetsing van het preken als deelvoorwaarde voor het verkrijgen van het preekconsent bij de Remonstranten vindt plaats in het kader van de stage (in de zogeheten 'Proefviering')

Periode januari - april 2026

Docent dr. A. Dicou en M.G. van der Bijl MA

Studiepunten 6 ECTS

Literatuur

Verplichte literatuur

Paul Oskamp en Rudolf Geel, Concreet en beeldend preken. Coutinho, 1999 (2012)

Kate Bruce, Igniting the Heart, Preaching and Imagination, London: SCM Press 2015

Reader:

Henk van der Meulen, "Focus en functie; meditatie". In: Als een leerling leren preken: Preekvoorbereiding stapsgewijs. Zoetermeer: Boekencentrum, 2008, pp. 80-89.

G.D.J. Dingemans, Als hoorder onder de hoorders. Een hermeneutische homiletiek, Kampen: Uitgeverij Kok 1995, pp. 222-223.

Annemarie Roding-Schilt en Theo Hetteema, Basisboek voor preken, Ekklesia, pp. 91-100.

Aanbevolen literatuur

Kees van Ekris, Dialoog, dans en duel. Preken voor tijdgenoten, Utrecht: KokBoekencentrum, 2022

Bert de Leede en Ciska Stark, Ontvouwen. Protestantse prediking in de praktijk, Zoetermeer: Boekencentrum, 2017.

Paulien Vervoorn, Zin in preken. Wekelijkse inspiratie voor (s)prekers, Utrecht: KokBoekencentrum, 2022

Let op: het betreft hier een voorlopige literatuurlijst die voorafgaand aan de start van de cursus nog aangepast kan worden. Kijk voor de actuele literatuurlijst in de leeromgeving op Canvas.

4. Filosofische teksten over het Heilige: Denken over God na de dood van god

In de christelijke traditie, maar ook in andere levensbeschouwingen, neemt God, het transcendente, of het Heilige een belangrijke plek in. Tegelijkertijd ervaren velen moeite om onbevangen over God te kunnen spreken in een tijd en cultuur waarin God niet vanzelfsprekend is en waarin het bestaan van God ter discussie wordt gesteld. Gelovigen die over God blijven spreken, hebben niet zelden moeite met 'oude' voorstellingen van God en zoeken naar nieuwe voorstellingen, beelden, woorden om God ter sprake te brengen, puttend uit uiteenlopende repertoires als religieuze tradities, kunst, literatuur, populaire cultuur, filosofie en theologie. In deze cursus gaan we in gesprek met hedendaagse theologen en filosofen die God ter sprake brengen in hun werk, w.o. John Caputo, Catherine Keller en Sally McFague. Het betreft auteurs die zichzelf als vrijzinnig ('liberal', 'progressive') identificeren of als zodanig bestempeld worden en/of in de vrijzinnigheid als inspirerend worden gezien.

In deze module komt een belangrijk onderdeel van het postacademisch seminariumonderwijs aan bod: de systematisch-theologische doordenking van vrijzinnigheid en vrijzinnige theologie, gericht op 'God'. Hoewel deze keuze het bredere palet aan systematisch-theologische thema's onderbelicht laat, wordt gekozen voor het lemma 'God' vanwege het centrale belang van 'God' binnen de vrijzinnige theologie. Daarbij raken we met de auteurs die we gekozen hebben wel degelijk aan andere thema's (christologie, pneumatologie, scheppingsleer en eschatologie). Het hedendaagse vrijzinnige denken over God, of het nu theïstisch, atheïstisch, ana-theïstisch of post-theïstisch is, onderzoekt altijd het concept van God na de 'dood van god'. Hedendaagse theologen en filosofen gaan hierbij in gesprek met denkers als Nietzsche, Heidegger en Derrida, die zich distantiëren van het idee van God als hoogste wezen. Tijdens de cursus bespreken we deze filosofische contexten.

Daarnaast bespreken we de auteurs tegen de achtergrond van bredere culturele veranderingen in onze Europese context en de veranderingen binnen de vrijzinnigheid (waarbij we ook in gesprek gaan met wat oudere vrijzinnige theologen als Schleiermacher en Tillich). De kernvraag is steeds: hoe kunnen we God, in een postmoderne, postchristelijke en postseculiere tijd ter sprake brengen?

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. heeft de student kennis van het denken over God bij de besproken theologen/filosofen en is de student in staat dit denken te duiden als post-metafysische theologie,
2. kan de student in gesprek met de besproken auteurs, een eigen positie bepalen met betrekking tot theologie van de besproken auteurs,
3. kan de student het veelal abstracte en theoretische denken over God bij de genoemde auteurs verbinden met concrete levensverhalen, praktijken en culturele en creatieve uitdrukkingsvormen,
4. is de student in staat de besproken teksten in gesprek te kunnen brengen met het denken over God in de vrijzinnige traditie,
5. Is de student in staat de eigen interpretaties van de teksten te verantwoorden.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Werkcolleges.

Toetsing

Samen met de student wordt gekeken naar een adequate toetsvorm die zowel aansluit bij de leerstijl en de leerbehoefte van de student als bij de leerdoelen van de cursus. Daarbij kan gedacht worden aan een beknopt, gestructureerd en toegankelijk essay (+/- 3.500 woorden) over een van de besproken auteurs. In het essay geeft de student een samenvatting van het denken van de auteur, plaatst de theologie van deze auteur binnen bredere theologische ontwikkelingen, en formuleert de student een eigen standpunt in relatie tot de auteur. Een andere mogelijkheid is een uitgebreide 'ontwerpschets' voor een vrijzinnige religieuze praktijk die past bij het hedendaagse theologische perspectief van denken over God na de dood van god. Een derde mogelijkheid is een uitgebreide briefwisseling tussen twee studenten die gedurende de cursus plaatsvindt. In alle gevallen beargumenteert de student in een separaat document hoe de leerdoelen in het betreffende eindproduct behaald zijn.

Periode Mei - juni 2026

Docent dr. J.H. Roeland

Studiepunten 6 ECTS

Literatuur

Caputo, John D., *Hoping Against Hope: Confessions of a Postmodern Pilgrim*. Minneapolis: Fortress Press, 2015.

Kearney, Richard, *The God Who May Be: A Hermeneutics of Religion*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press, 2011: Introduction, hoofdstuk 5 ('Possibilizing God') en conclusion ('Poetics of the Possible God').

McFague, Sally, *The Body of God: An Ecological Theology*. Minneapolis: Augsburg Fortress, 1993: Introduction, hoofdstuk 2 ('The Organic Model'), hoofdstuk 5 ('God and the World') en hoofdstuk 6 ('The Body of God').

Keller, Catherine, *On the Mystery: Discerning Divinity in Process*. Minneapolis: Augsburg Fortress, 2008: Prologue, hoofdstuk 1 ('Come, My Way: Theology as Process'), hoofdstuk 2 ('Pilate's Shrug: Truth as Process'), hoofdstuk 8 ('Open Ending: Spirit in Process'). Eventueel kan in plaats van hoofdstuk 8 ook voor een van de andere hoofdstukken gekozen worden, afhankelijk van je specifieke interesse.

Ó Tuama, Pádraig, *In the Shelter: Finding a Home in the World*. London: Hodder, 2015.

Cave, Nick & Seán O'Hagan, *Faith, Hope and Carnage*. Edinburgh: Canongate, 2022.

Let op: het betreft hier een voorlopige literatuurlijst die voorafgaand aan de start van de cursus nog aangepast kan worden. Kijk voor de actuele literatuurlijst in de leeromgeving op Canvas. Het is ook mogelijk om als student, voorafgaand aan de cursus, zelf suggesties aan te dragen voor auteurs.

5. Remonstrantica: Op zoek naar het eigene van de Remonstranten

Wie zijn de Remonstranten? Wat is remonstrantisme? Wat is eigen aan remonstrants-zijn? In deze module gaan we op zoek naar antwoorden op deze vragen, vragen die betrekking hebben op de identiteit en het eigene van de Remonstranten. Deze op het eerste gezicht eenvoudige vragen blijken nog niet zo eenvoudig te beantwoorden te zijn. De identiteit van een geloofsgemeenschap is vaak een gelaagde, complexe, betwiste praktijk van identificatie waarin historische, sociale, culturele, theologische, communicatieve en politieke dimensies een rol spelen – en dat is bij de Remonstranten niet anders. Deze module levert misschien niet een eenduidig antwoord op de hierboven gestelde vragen, maar laat zien hoe in de alledaagse praktijk, in heden en verleden (en in de wijze waarop in het heden op het verleden wordt teruggegrepen), de identiteit van de geloofsgemeenschap voortdurend ge(re)construeerd werd en wordt.

In de colleges volgen we een thematische insteek, waarbij we rond voor de huidige kerkelijke praktijk actuele thema's onderzoeken vanuit hedendaagse en historische bronnen. Daarbij zijn we steeds op zoek naar remonstrantse 'identity-markers': aspecten die als kenmerkend voor de Remonstranten worden gezien.

Elke student kiest een eigen onderzoeksperspectief (sociologisch, antropologisch, theologisch, communicatief, organisatorisch, historisch, juridisch, enz.) dat een specifieke dimensie van de identiteit van de Remonstranten belicht. Dit perspectief fungeert als een lens tijdens colleges, voorbereidingen en discussies, en elke student voert een individueel onderzoek uit binnen dit gekozen perspectief.

De module is opgezet als een gezamenlijke zoektocht naar zowel de identiteit van de Remonstranten als naar de wijze waarop deze identiteit voortdurend geconstrueerd wordt, een zoektocht die ondernomen wordt door docenten én studenten die elk hun eigen perspectief en kennis inbrengen.

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. is de student in staat de grote lijnen van de remonstrantse kerk- en theologiegeschiedenis te beschrijven,
2. is de student in staat de eigenheid van de remonstrantse geloofsbeleving, geloofspraktijk en kerkvorm tegen een historische achtergrond te duiden, op basis van een eigen onderzoeksfocus,
3. is de student in staat de remonstrantse traditie te plaatsen binnen het bredere kader van het vrijzinnig christendom in Nederland,
4. heeft de student kennis van de praktijk van identiteitsconstructie binnen de remonstranten en van de identity-markers die hierin een rol spelen,
5. is de student in staat om de besproken actuele thema's op een bereflecteerde wijze in gesprek te brengen met de remonstrantse traditie.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Hoor/werkcolleges, eigen onderzoek.

Toetsing

Gedurende de cursus ontwikkelt de student een portfolio bestaande uit de opdrachten die steeds voorafgaand aan de colleges uitgevoerd dienen te worden. Voor het inleveren van het definitieve portfolio kan de student de ingediende opdrachten verbeteren op basis van verkregen feedback. Het eindportfolio wordt beoordeeld op basis van een rubric. Gedurende de cursus werkt de student aan een eigen onderzoeksopdracht, die resulteert in een kort onderzoeksverslag en een posterpresentatie tijdens een afsluitende 'oogstdag'.

Periode September - december 2025

Docent dr. J.H. Roeland

Studiepunten 6 ECTS

Literatuur

een selectie van boekhoofdstukken en artikelen. De selectie is deels afhankelijk van het eigen onderzoeksperspectief. De selectie verandert jaarlijks en is afhankelijk van nieuw onderzoek naar en nieuwe inzichten over de Remonstranten.

6. Ecclesiology

Religieuze gemeenschappen in een post-seculiere samenleving

Deze module behandelt actuele ecclesiologische discussies ('wat is de rol van de kerk in de hedendaagse samenleving?'). Zowel de theoretische kant als de actuele praktijk komen aan bod. Het ontwikkelen van kerkelijk beleid op gemeente- en landelijk niveau neemt een centrale plaats in in het werk van de remonstrantse predikant. De reeks van zeven sessies start met drie hoor/werkcolleges. Achtereenvolgens komen aan de orde: de postseculiere samenleving; modellen van kerkzijn, inclusief die van 'liquid church'; en daarbinnen van een predikant, met aandacht voor de levensfasen-benadering.

De drie sessies in studiejaar 2025/2026 zijn participerende bezoeken aan vernieuwingsinitiatieven in Amsterdam. Het betreft drie alternatieve vormen van kerkzijn, die onderdeel uitmaken van de Protestantse Kerk Amsterdam. In studiejaar 2023/2024 waren dit:

- Gist, een (cursus-)programma rond diverse vormen en bronnen van christelijke spiritualiteit, met aandacht voor de transformerende, belichaamde en ruimte scheppende kracht ervan. Meer informatie: <https://gist.amsterdam/>.
- We Worship organiseert wekelijks bijeenkomsten gericht op het ervaren van God door aanbidding, muziek en gebed in diverse kerken in Amsterdam. Meer informatie: <https://www.weworship.nl/>
- Zinnig Noord is een zingevingscommunity in Amsterdam Noord, die in de vorm van vieringen, workshops en cursussen aan de hand van oosterse en westerse filosofische en spirituele bronnen zoekt naar wat waardevol en zinvol is. Meer informatie: <https://www.zinnignoord.nl/>

N.B. deze bezoeken vinden veelal plaats op een zondag of een doordeweekse avond. Bijwonen van alle drie de excursies is gewenst, bij verhindering: 1 verzuim toegelaten, waarvoor dan een vervangingsopdracht beschikbaar is (dus 2 van de 3 verplicht). De module wordt afgesloten met een college waarin samen met de praktikanten van de drie plekken wordt gereflecteerd op vernieuwende kerkpraktijken.

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. heeft de student inzicht in de (veranderende) betekenis van geloofsgemeenschappen in de postseculiere samenleving, met name in Nederland,
2. kan de student reflecteren op de onderliggende ecclesiologische modellen van de diverse geloofsgemeenschappen,
3. is de student vertrouwd met bepalende kenmerken van remonstrants kerkzijn in theorie en praktijk en in staat daar kritisch op te reflecteren,
4. idem, t.a.v. verschillende vormen van ondernemend kerkzijn in stedelijke context, en kan hij/zij deze inzichten omzetten in een eigen visie op de huidige en toekomstige betekenis van een remonstrantse gemeente en de Remonstranten,
5. kan de student een bijdrage leveren aan de bezinning op beleid in lokale gemeente en landelijke kerk.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Deze cursus bestaat uit 4 hoor/werkcolleges van 3 uur, en 3 excursies naar vernieuwende vormen van kerkelijke praktijk. De excursies vinden plaats op afwijkende dagen van de normale vrijdag als lesdag.

Toetsing

Voor afronding van de cursus worden voorbereidingsopdrachten gemaakt per college. Als eindtoetsing worden deze opdrachten verzameld in een portfolio (Canvas ePortfolio). Dit eindportfolio wordt aangevuld met een afzonderlijke verwerkingsopdracht.

Periode September - december 2025

Docent drs. R. Israël en dr. J. Roeland

Studiepunten 6 ECTS

Literatuur

Kärkkäinen, Veli-matti. 2021. *An Introduction to Ecclesiology – Historical, Global, and Interreligious Perspectives*. Revised and Expanded edition. Downers Grove, IL: IVP Academic, 1-91.

Murray, Stuart. 2015. *A Vast Minority: Church and Mission in a Plural Culture*. Authentic Media, chs. 5/6/7

Ward, Pete. 2002. *Liquid Church*. Eugene, OR: Wipf and Stock Publishers

Delen van boeken/artikelen (verstrekt in Canvas)

Brouwer, Rein. 2007. *Levend Lichaam: Dynamiek Van Christelijke Geloofsgemeenschappen in Nederland*. Kampen: Kok, 213-238

Carter, Richard. 2020. *The City Is My Monastery: A Contemporary Rule of Life*. Brewster, Mass.: Paraclete Press, vii-xiii and xix-xxxii

Groot, Kees de. 2019. "The Challenge of a Church Going into Liquidation", *Irish Theological Quarterly* Vol. 84(4), 409–423

Healy, Nicholas M. 2000. *Church, World and the Christian Life: Practical-Prophetic Ecclesiology*. Cambridge: University Press, 1-5 3

Henriksen, Jan-Olav. 2019. *Christianity As Distinct Practices : A Complicated Relationship*. London: T & T Clark, ch. 10

MacDougall, Scott. 2021. "The Holy Spirit Makes the Church", *Changing the Church: Transformations of Christian Belief, Practice, and Life*, ed. By Chapman, Mark D., and Vladimir Latinovic, 85-92. Cham: Palgrave Macmillan.

Erica Meijers, “‘For Everyone Born, a Place at the Table’. The Encounter of Eucharist and Diaconia During a Sanctuary in the Netherlands”, *Ecclesial Practices* 9 (2022), 165-185

Percy, Martyn. 2021. “Mission as Reception: Reframing Evangelism in the Church of England”, *Changing the Church: Transformations of Christian Belief, Practice, and Life*, ed. By Chapman, Mark D., and Vladimir Latinovic, 139-146. Cham: Palgrave Macmillan.

Watkins, Clare and Helen Cameron. 2012. “Epiphanic Sacramentality. An Example of Practical Ecclesiology Revisioning Theological Understanding”, in *Explorations in Ecclesiology and Ethnography*. Ed. by Christian B. Scharen, 71-89. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans

Let op: het betreft hier een voorlopige literatuurlijst die voorafgaand aan de start van de cursus nog aangepast kan worden. Kijk voor de actuele literatuurlijst in de leeromgeving op Canvas.

7. Bijbelse theologie: Verhalen verbinden

Een predikant of geestelijk verzorger is een ‘verhalenverbinder’, die verhalen uit de samenleving verbindt met verhalen uit de Bijbelse en kerkelijke traditie. In deze cursus gaan we ons oefenen in het leggen van zulke verbindingen.

In de vrijzinnig-christelijke traditie, en dus ook voor de Remonstranten, is ‘ruimte’ een belangrijk begrip. De diversiteit van geloofsopvattingen wordt eerder als een rijkdom dan als een bezwaar ervaren. Hier is een interessante parallel te vinden met het karakter van de Bijbel. De Bijbel is immers een bibliotheek aan boeken met een diversiteit aan visies, een ‘boek’ dus dat niet zelden verschillende interpretatiemogelijkheden openhoudt.

Bij vrijzinnige geloofsgemeenschappen is echter niet alleen de ruimte en de diversiteit van belang, maar ook het grotere verhaal dat hieraan ten grondslag ligt. De verbondenheid met de Bijbel als geloofsbron rust juist in een aansprekende ‘boodschap van de Bijbel’. Het gaat niet slechts om deteksten (verhalen, gedichten, liederen, visioenen), maar ook om de overstijgende perspectieven waarin die teksten passen.

Binnen deze cursus gaan we opzoek, beginnend bij de teksten, naar die overstijgende perspectieven. Met andere woorden: we leren ‘Bijbels theologiseren’. Het ontdekken van dat overstijgende verhaal is een hermeneutische oefening, waarbij de eigen context van lezers altijd in beeld blijft. We beoefenen het Bijbels theologiseren als een vorm van contextueel Bijbellezen, waarbij verbanden met de context van de lezers aan de orde komen.

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. heeft de student een visie ontwikkeld op mogelijke betekenissen van de Bijbel als bron voor geloofsbezinning,
2. heeft de student kennis van en inzicht in enkele belangrijke Bijbels-theologische lijnen die de boeken van de Bijbel met elkaar verbinden,
3. is de student in staat afzonderlijke teksten binnen die boeken mede te interpreteren vanuit die lijnen,
4. is de student in staat naast de verbale, ook beeldende en muzikale interpretaties van Bijbelse teksten en thema’s te ‘lezen’,
5. heeft de student inzicht in het gegeven van de context van zowel de teksten zelf (en hun theologie) als de interpretator en is hij/zij in staat dit gegeven constructief in te zetten voor een manier van interpreteren van de Bijbel die tevens kan bijdragen aan de interpretatie van context en ervaringen van nu (‘contextueel Bijbellezen’),
6. en kan de student deze vaardigheid benutten voor diverse vormen van bezinning rond de Bijbel in gemeente of andere dialogische gemeenschappen.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Hoor-/werkcollege incl. tussentijdse leesopdrachten. Zes colleges van drie uur.

Toetsing

De per college uit te voeren voorbereidings- en verwerkingsopdrachten worden beoordeeld als wel of niet voldoende beantwoordend aan de gegeven instructie en in het eerste geval afgetekend. Om mee te kunnen doen aan de eindtoetsing is het noodzakelijk dit pakket opdrachten compleet te hebben aangeleverd.

De cursus wordt afgesloten met een schriftelijk werkstuk van ca. 5000 woorden (exclusief noten en literatuuropgave), waarin de student het Bijbelboek Jona analyseert en theologisch verwerkt volgens nader aangegeven richtlijnen.

Periode September - december 2026

Docent dr. A. Dicou

Studiepunten 6 ECTS

Literatuur

Verplichte literatuur

Van het boek *Re-imagining the Bible* zijn nog enkele exemplaren beschikbaar via de docent (ad € 20), mail naar a.dicou@vu.nl indien belangstelling. Overige verplichte literatuur wordt online beschikbaar gesteld.

Verplichte literatuur

Coenradie, S., Dicou, B., Thomasson-Rosingh, A. C. (2017). *Re-imagining the Bible for Today*. Londen: SCM.

Barnard, M., & van de Haar, G. (2009). *De Bijbel cultureel*. Zoetermeer: Meinema. (pp. 276-280)

Havea, J. (2013). *Adjusting Jonah*. *International Review of Mission*, 102(1), 44-55.

Meylahn, R. (2009). *Narrative-critical approach as hermeneutical framework for a creative dialogue between biblical sources and secular extra-biblical sources: The Lord of the Rings as an entry into the Book of Revelation*. *Verbum et Ecclesia*, 30 (1), 174-201.

Powell, M. A. (2010). *Narrative Criticism*. In: Green, J. B. (Ed.), *Hearing the New Testament: Strategies for Interpretation*, 2nd edition (pp. 239-255). Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

Smit, P.-B., & Spronk, K. (2017). *Contextueel Bijbellezen*. *Schrift*, 285, 51-56.

Smit, P.-B. (2016). *Wat de Bijbel echt betekent, inaugurele rede** Amsterdam.

Aanbevolen literatuur

arton, J. (2019). *A History of the Bible: The Book and its Faiths*. Allen Lane.

Dicou, B., & Holtzapffel, K. (Red.). (2020). *Mijn held en ik: Autobiografisch bijbellezen*. Middelburg: Skandalon.

Dyk, J., & de Wit, H. (2015). *Bible and Transformation: The Promise of Intercultural Bible Reading*. Atlanta: SBL Press.

Habel, N. C. (Ed.). (2000). *Readings from the Perspective of Earth. The Earth Bible; Vol. 1*. Cleveland; Sheffield: Sheffield Academic Press.

Habel, N. C. (2001). *Earth Story in the Psalms and the Prophets, The Earth Bible; Vol. 4*. Cleveland; Sheffield: Sheffield Academic Press.

Habel, N. C., & Wurst, S. (Eds.). (2000). *The Earth Story in Genesis, The Earth Bible; Vol. 2*. Sheffield: Sheffield Academic Press.

Habel, N. C. (2001). *Earth Story in Wisdom Traditions, The Earth Bible; Vol. 3*. Cleveland; Sheffield: Sheffield Academic Press.

Holtzapffel, K. (Red.). (2021). *Geef mij die dwaze meisjes maar: In gesprek met Jezus' gelijkenissen*. Middelburg: Skandalon.

Hubbard Jr., R. L., & Dearman, J. A. (2018). *Introducing the Old Testament*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.

Keller, C. (2021). *Facing Apocalypse: Climate, Democracy and Other Last Chances*. Maryknoll, NY: Orbis Books.

McFague, S. (2001). *Life Abundant: Rethinking Theology and Economy for a Planet in Peril*. Minneapolis, Minnesota: Fortress Press.

McFague, S. (2008). *A New Climate for Theology: God, the World, and Global Warming*. Minneapolis, Minnesota: Fortress Press.

Powell, M. A. (2009). *Introducing the New Testament*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic.

Troost, A. (2021). *Autobiografische Bijbelinterpretatie. Na 25 jaar de balans opgemaakt. Kerk en Theologie*, 72, 130-144.

Let op: het betreft hier een voorlopige literatuurlijst die voorafgaand aan de start van de cursus nog aangepast kan worden. Kijk voor de actuele literatuurlijst in de leeromgeving op Canvas.

8. Pastoraat en Diaconaat

Omzien naar elkaar in vrijzinnig perspectief

In deze reeks, bestaande uit zes interactieve colleges, wordt naast een inleiding in pastoraat en diaconaat, specifiek in vrijzinnig perspectief, nader kennisgemaakt met de betekenis van pastoraat en diaconaat in een veranderende wereld. Daarin proberen we samen de contouren te ontwaren van een toekomstbestendig pastoraat en diaconaat. We gaan aan de slag met een aantal methodes en bespreken de positie van professional en vrijwilliger. Voorafgaand aan of tijdens de collegereeks dienen alle studenten en toehoorders deel te nemen aan ten minste één pastorale of diaconale praktijk (participerende observatie). De bevindingen worden tijdens het afsluitende college door de studenten gepresenteerd en verdiept door middel van een groepsgesprek.

Leerdoelen

Na afronding van deze module:

1. heeft de student kennis gemaakt met de ontwikkeling van de betekenis van pastoraat en diaconaat in een (post) seculiere wereld (met specifieke aandacht voor het remonstrantse/vrijzinnige aspect).
2. heeft de student actief kennis gemaakt met en gereflecteerd op de pastorale en/of diaconale praktijk, specifiek binnen de remonstrantse of anders vrijzinnige context.
3. heeft de student een realistisch beeld van verschillende bestaande pastorale en diaconale praktijken in remonstrant/vrijzinnig, maar ook breder verband; alsook ideeën over de ontwikkeling van oude en nieuwe praktijken.
4. heeft de student gereflecteerd op diens aanstaande positie als remonstrants predikant (of geestelijk verzorger/city pastor) in relatie tot pastorale en diaconale praktijken.
5. kan de student (op basis van praktijkervaring, literatuur, colleges, groepsgesprekken, reflecties, etc. diens eigen visie op (het belang van) pastoraat en diaconaat in remonstrants/vrijzinnig verband verwoorden (gesproken en op schrift).

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

HoorPraktijk, hoorcolleges, diaconale stadspelgrimage en presentaties.

Zes bijeenkomsten van tweeënhalf tot drie uur.

Toetsing

De eindbeoordeling omvat het schrijven van een verslag waarin het plan van aanpak voor de participerende observatie, de eigen bevindingen in de pastorale of diaconale praktijk en een persoonlijke reflectie op de rol als (toekomstig) professional in pastoraat en diaconaat, in relatie tot de literatuur en collegestof, worden uitgewerkt. De presentatie die de student in het laatste college verzorgd is verplicht en weegt mee in de eindbeoordeling.

Periode Januari - April 2026

Docent dr. F. Pitstra

Studiepunten 6 ECTS

Literatuur

Ganzevoort, R. & Visser, J., *Zorg voor het verhaal, achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding* (Zoetermeer, 2007)

Maasen, J., "Stadspelgrimage als methode van diaconaal leren", in: *Diaconaal Doen Doordacht. Handboek Diaconiewetenschap* (Zoetermeer, 2018).

Nouwen, Henri, *Creatief Pastoraat* (Tiel, 2017)

Schuhmann C. en Damen, A. 'Representing the Good: Pastoral Care in a Secular Age', *Pastoral Psychology* (2018) 67, pp.405–417, via: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11089-018-0826-0>

Siobhan McDonald, 'Using VTS to Build Conversations with People Living with Dementia' (2021), via: <https://vtshome.org/2021/06/22/using-vts-to-build-conversations-with-people-living-with-dementia/>

Smit, J. en Smeets, W., *De basismethodiek van geestelijke verzorging op handelingsniveau*, *Psyche & Geloof* 29 (2018), nr. 2, pp. 86-95.

Smit J., *Tot de kern komen. De kunst van het pastorale gesprek* (2006 of 2023).

Tromp, T. en Meijers, E., 'Diaconaat en de praktijk van inclusie', *Handelingen. Tijdschrift voor praktische theologie en religiewetenschap*, 2/2020, pp. 2-7, via <https://tijdschrift.handelingen.com/article/view/18077/19687>

Walton, Martin, *Gratuïteit en gastvrijheid De 'onteigening' van het pastoraat*, *Pastorale perspectieven* 159 – 2/2013, pp. 5-11, via: <https://www.pastoralezorg.be/cms2/uploads/elisabeth/file/pastorale%20gesprekken/Pastorale%20Perspectieven%20-%20Artikel%20M%20Walton.pdf>

Wildschut, J. 'Oefeningen in Diaconaat', via: <https://www.kuleuven.be/thomas/uploads/file/dialogeschool/tegels/sociaal/Wiltschut-oefeningindiaconaat.pdf>

Let op: het betreft hier een voorlopige literatuurlijst die voorafgaand aan de start van de cursus nog aangepast kan worden. Kijk voor de actuele literatuurlijst in de leeromgeving op Canvas.

9. Stage

In het tweede jaar van de opleiding volgen studenten een gemeente stage in een remonstrantse (of samenwerkings-) gemeente. De hoogleraar draagt voor de stages de eindverantwoordelijkheid. Wat procedures en beoordeling betreft volgen deze stages het model van de VU. De stages worden voorbereid in het najaar. De looptijd is flexibel (richtlijn tussen vier en acht maanden). In het stageplan wordt de stageperiode vooraf in overleg met de (extern aangetrokken) stagedocent en de werkbegeleider (de predikant van de betreffende gemeente) afgebakend.

Leerdoelen

Leerdoelen van de stage worden door elke student specifiek opgesteld en in overleg met de stagedocent vastgesteld. Aan de hand van deze leerdoelen worden de activiteiten gekozen op de stageplaats en wordt de voortgang in het stageverslag beschreven.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Werkvorm is het opdoen van praktijkervaring aan de hand van een gestructureerde leeromgeving. Zelfopgestelde leerdoelen worden besproken in groepssupervisie en met de stagedocent bijgesteld en vastgesteld. In het stagecontract worden afspraken vastgelegd met daarin ook een aantal van de voorgenomen activiteiten. Een stage van 12 ECTS betekent 392 studie-uren. Binnen deze uren vallen alle stageactiviteiten: van het opstellen van de leerdoelen, de intervisie (2 ECTS, 56 uur), de werkzaamheden op de gekozen locatie en verslaglegging tot en met de eindbeoordeling.

Toetsing

De student houdt een proefviering die wordt bijgewoond door staf, curatoren en medestudenten. Indien de proefviering succesvol wordt afgerond, ontvangt de student preekconsent. Om de stage module succesvol af te ronden wordt de student door de stagedocent en de werkplekbegeleider beoordeeld op basis van: 1. praktijk, 2. leerdoelen en leerresultaten en 3. de kwaliteit van het stageverslag

Periode September - mei (duur tussen de 4 en 8 maanden)

Docent dr. Elza Kuyk (stagedocent), externe supervisor en werkplekbegeleider

Studiepunten 12 ECTS

Literatuur

Verplichte literatuur is het stagewerkboek (versie 9 juli 2024) en de literatuur behorend bij alle seminariummodules. Daarnaast kunnen de werkbegeleider en de docenten van het seminarium extra literatuur voorstellen. Voor een goed leerresultaat worden actief verbanden gelegd tussen de modules van de ambtsopleiding (en van de VU en van een eventueel elders genoten verwante opleiding) en de stagepraktijk.

10. Bijbel basis

Extracurriculair

Dit vak is bedoeld als (verplichte) basisscholing voor die studenten die in hun voorafgaande opleiding weinig basiskennis van de Bijbel hebben opgedaan. Tijdens de colleges en in de overige opdrachten is er aandacht voor de ontstaansgeschiedenis en structuur van de Bijbel en het specifieke karakter van Bijbelse literatuur. Het wordt in collegevorm gegeven als er minstens drie studenten zijn. Bij minder dan drie studenten wordt het in een andere vorm aangeboden.

Leerdoelen

Na afronding van deze cursus:

1. heeft de student kennis van en inzicht in een representatieve keuze van teksten uit Oude en Nieuwe Testament en kan hij/zij hiervan in grote lijnen de genres, de thema's, de opbouw en de overige literaire kenmerken herkennen,
2. kan de student enkele kenmerken van de historische, literair- en godsdiensthistorische achtergrond van de Bijbel benoemen,
3. heeft de student inzicht en vaardigheden in het analyseren van Bijbelse literatuur aan de hand van close reading en intertekstualiteit.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Vier werkcolleges van 3 uur, waarin telkens een onderafdeling of genre van de Bijbelse literatuur wordt besproken aan de hand van geselecteerde hoofdstukken uit de Bijbelse boeken. De hoofdstukken worden gezamenlijk gelezen en geïnterpreteerd. De colleges zijn op afstand van elkaar gepland omdat elk college wordt gevolgd door een portfolio-opdracht rond dezelfde onderafdeling / hetzelfde genre als behandeld. Verdere lezing van relevante Bijbelgedeelten wordt gekoppeld aan studie uit de vakliteratuur (het boek van Barton). Het portfolio bestaat uit een kort leesverslag waarvoor de student tevens deze literatuur gebruikt en een reflectie op de leeservaring.

Toetsing

De student is geslaagd als het portfolio aan de vastgelegde kwaliteitsnormen voldoet.

Periode Afhankelijk van aantal studenten

Docent dr. A. Dicou

Studiepunten 3 ECTS

Literatuur

Selectie uit de boeken van de Bijbel.

Te gebruiken Bijbelvertaling: Nieuwe Bijbelvertaling (2004), Uitg. NBG. Meer Bijbelvertalingen zijn te vinden op www.deBijbel.nl

Literatuur over de Bijbel

John Barton (2019), *A History of the Bible. The Book and its Faiths*, Allen Lane. Te lezen: Introduction, chs. 1-9, 13 & Conclusion. Het is ook toegestaan de Nederlandse vertaling te lezen.

Paula Gooder (2013), *The Bible. A Beginners Guide*, London: Oneworld Publications, ch. 5 (dit hoofdstuk wordt beschikbaar gesteld)

Verdiepende literatuur en online bronnen

Online Oude en Nieuwe Testament

<https://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/> (zoeken op Bijbelboek, naam of trefwoord)

en zie <https://www.bibelwissenschaft.de/bibelkommentar/beitraege-im-obk/> voor commentaar afzonderlijke hoofdstukken (in de volgorde van de Bijbel)

Oude Testament

Robert L. Hubbard jr. & J. Andrew Dearman (2018), *Introducing the Old Testament*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans

Tremper Long III & Raymond B. Dillard (2006), *Introduction to the Old Testament*, 2nd edition, Grand Rapids, Michigan: Zondervan

Nieuwe Testament

Mark Allan Powell (2009), *Introducing the New Testament*, Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, en zie www.introducingNT.com

Let op: het betreft hier een voorlopige literatuurlijst die voorafgaand aan de start van de cursus nog aangepast kan worden. Kijk voor de actuele literatuurlijst in de leeromgeving op Canvas.

Toelatings- en onderwijsregeling

Toelatingscriteria

Belangstellende zijn toelaatbaar tot een toelatingsgesprek voor de postacademische ambtsopleiding als ze in het bezit zijn van:

- a. Een WO-master diploma Theology & Religious studies: Spiritual Care
- b. Een WO-master diploma Humanistiek
- c. Een WO-master diploma van een klassiek theologische studie
- d. Een WO-master die relevant wordt bevonden door het College van Curatoren (CvC) en een (pastorale) stage met supervisie bevat

Studenten die de postacademische ambtsopleiding willen volgen, dienen in aanvulling affiniteit te hebben met de emonstranten en het vrijzinnig christelijk geloof.

Toelatingsbeleid

Studenten die de route tot proponentschap binnen de Remonstranten willen volgen, worden uitgenodigd voor een telefonisch kennismakingsgesprek met de studietoelatingscoördinator. Tijdens dat gesprek zal de student blijk geven van diens onderwijs en professionele achtergrond en diens motivatie om het programma te volgen. De studietoelatingscoördinator nodigt op basis van de vooropleiding en motivatie de student wel of niet uit voor een toelatingsgesprek.

Het toelatingsgesprek wordt afgenomen door ten minste één lid van het College van Curatoren en één staflid van het seminarium. Tijdens dit gesprek zal de student verder blijk geven van persoonlijke geschiktheid en motivatie voor de opleiding en voor het beroep van remonstrants predikant/geestelijk verzorger. Het CvC en de staf brengen in samenspraak een toelatingsadvies uit. De rector of de voorzitter van het CvC delen het toelatingsadvies telefonisch met de potentiële student.

De rector is eindverantwoordelijk voor het nemen van beslissingen met betrekking tot de geschiktheid van een student. Hierbij behoudt de rector zich het recht voor om, op basis van alle beschikbare informatie, een definitief oordeel te vellen over de toelating van de student.

In sommige gevallen kan een student een voorlopige toelating voor de duur van één jaar worden verleend. Na afloop van dit jaar wordt er een toelatingsgesprek ingepland waarin de geschiktheid opnieuw wordt beoordeeld. Op basis van dit gesprek kan de toelating definitief worden gemaakt of kan worden besloten om de samenwerking te beëindigen.

Vrijstelling en versneld traject

Op schriftelijk verzoek van een student kan een (gedeeltelijke) vrijstelling worden verleent voor een module. In het schriftelijk verzoek moet de student kunnen aantonen:

- dat diegene een qua inhoud en niveau overeenkomstig(e) opleiding(sonderdeel) van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid;
- of dat diegene door werk- en/of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden beschikt die overeenkomt met de module.

De student deelt het schriftelijk verzoek met de studietoelating waarna de docent van de module een advies uitbrengt. De rector bepaald of de vrijstelling wordt gegeven op basis van dit advies. De student kan een vervangende opdracht moeten maken. De stage en het eindessay (onderdeel van de begeleidingsmodule) zijn van deze vrijstellingsmogelijkheden uitgezonderd.

In sommige gevallen kan een student een versneld traject tot proponentschap te volgen. De student ontvangt dan vrijstellingen voor alle modules behalve remonstrantica, een module naar keuze en het eindessay. Dit geldt voor studenten die al zijn toegelaten tot het ambts, en een specifiek remonstrantse zending willen behalen. Dit wordt bepaald in samenspraak met de rector en de hoogleraar van het seminarium. Er is dan geen toelatinggesprek nodig met het CvC.

Inschrijving, studie beëindiging en studieopschorting

Na toelating ontvangt de student een inschrijfformulier. Dit dient ingevuld te worden geretourneerd aan de studietoelating. Annulering van het volgen van de opleiding kan tot de aanvang van het college jaar.

Na aanvang van het collegejaar kan de student diens opleiding beëindigen door zich uit te schrijven bij de studietoelating. Als een student verzoekt om uitschrijving per start van aankomend collegejaar, dan moet diegene dat verzoek schriftelijk voor 1 juli van het jaar waarin de uitschrijving van toepassing zal zijn, indienen. Voor verzoek vanaf andere ingangsdata geldt steeds een termijn van 1 maand voorafgaand aan een collegeblok. Als de student diens studie tijdelijk stop wil zetten, kan de student studieopschorting opvragen via de studietoelating. Dit gebeurt vaak in samenspraak met de hoogleraar/universitair hoofddocent.

Preekconsent

Na het behalen van de proefviering binnen de stage ontvangt de student preekconsent. Dit betekent dat de student op de bellijst komt van remonstrantsen gemeenten en zodoende kan worden opgeroepen om voor te gaan. Het preekconsent dient als overbrugging tussen de proefviering en het succesvol afronden van het gehele studieprogramma.

Proponentschap

Na het succesvol afronden van alle studieonderdelen, gaat de student op voor het proponentschap. Dit geeft toegang tot predikantschap in een remonstrantse gemeente en/of het werk als geestelijk verzorger met een remonstrantse zending. Om proponent te worden, en onderdeel te worden van het convent, vindt er een proponentsexamen en proponentsviering plaats. Hedendagen wordt het proponentsexamen en de viering hervormt.

Kosten

Studenten worden bij aanvang van het collegejaar gefactureerd door de Vrije Universiteit. De kosten voor de ambtsopleiding (60EC) bedragen het wettelijk tarief. Hiervoor kan twee jaar onderwijs (deeltijd) worden gevolgd. Als de student al collegegeld betaald bij een geaccrediteerd, Nederlands onderwijsinstituut en dit kam worden aangetoond met een Bewijs van Inschrijving, dan wordt de student vrijgesteld van betaling, totdat de desbetreffende opleiding is afgerond. Bij uitschrijving volgt (gedeeltelijke) restitutie van het collegegeld.

Indien een student toestemming heeft van de rector voor het volgen van een versneld traject (twee modules, waaronder remonstrantica, en het eindessay) wordt er standaard € 1500,- in rekening gebracht.

Veiligheid

Het seminarium streeft ernaar een veilige leeromgeving te bieden, waarin ruimte is voor elke student, ongeacht afkomst, genderidentiteit en seksualiteit. Voor studenten die desondanks met onprettig gedrag te maken krijgen is er een extern vertrouwenspersoon aangesteld: ds. Peter Korver, contact: pjckorver@gmail.com De student mag hier ten allen tijden contact op nemen. Wat de student overlegt met de vertrouwenspersoon wordt niet gedeeld met de staf van het seminarium.

